

HET TITULATUURVRAAGSTUK IN HET ONTWERP WETTELIJKE REGELING VAN HET ACCOUNTANTSWEZEN

door C. P. A. Bakker

De in 1954 door de Staatssecretaris van Economische Zaken ingestelde commissie van advies inzake wettelijke regeling van het accountantswezen heeft in haar rapport d.d. 31 mei 1956 o.m. aandacht geschonken aan het tituluurvraagstuk. De commissie heeft gemeend daarbij te moeten waarschuwen tegen de verwarring welke zou ontstaan indien voor niet-academisch gevormde technici de titel van „register-ingenieur” zou worden ingevoerd, waarbij de aanduiding „register” een betekenis heeft welke in zeker opzicht tegengesteld is aan de betekenis van „register” in de titel „register-accountant”¹⁾.

De commissie heeft gemeend voor de wettelijke regeling van het accountantswezen geen andere aanduiding te moeten voorstellen. Dit standpunt wordt gemotiveerd door te wijzen op het in 1939 door de Regering ingediende ontwerp van een „Wet op de Registeraccountants”, waarin het begrip werd gehanteerd. De commissie wijst verder op de vertrouwde klank welke de benaming „register-accountant” door de gedachtenwisselingen naar aanleiding van genoemd ontwerp reeds heeft gekregen. Het komt mij voor dat deze motivering niet sterk is. Men dient m.i. onderscheid te maken tussen bekendheid in vakkringen en daarbuiten. Het ligt voor de hand dat de bekendheid in vakkringen het grootst is. In vakkringen levert een begripswijziging weinig bezwaar op. Anders ligt het met de bekendheid buiten vakkringen, waar men niet in staat is de betekenis van een wijziging in begrippen naar waarde te schatten. Men mag echter wel aannemen, dat juist daar de bekendheid niet groot is. Het door mij ingevoerde onderscheid wordt nog duidelijker wanneer men met de tijdsfactor rekening houdt. Sinds 1939 is er een nieuwe generatie gekomen, waardoor de bekendheid in vakkringen wel enigszins is vervaagd. Buiten de kring der vakgenoten is de bekendheid voor zover ik heb kunnen nagaan minimaal. Ik heb verschillende vakgenoten gevraagd naar hun mening met betrekking tot de bekendheid met het begrip „registeraccountant”, waarbij ik geen andere ervaringen heb vernomen dan de mijne.

Het komt mij voor, dat de voorkeur van de commissie voor het het begrip „register-accountant” eerder voortvloeit uit haar voorstel het gebruik van de titel „accountant” vrij te laten.

Bij het bepalen van de omvang van een wettelijke regeling overwoog de commissie: (ontwerp Memorie van Toelichting):

„Een iets minder ver gaande oplossing zou hierin kunnen bestaan, dat men de uitoefening van het accountantsberoep vrij liet, doch de titel accountant bij uitsluiting reserveerde voor degenen, die aan de door de wet gestelde eisen van bekwaamheid voldoen. *Deze oplossing zou evenwel de belangen kunnen schaden van hen, die reeds van deze beroepsaanduiding gebruik maken en die zullen blijken niet onder de ontworpen regeling te vallen.* Om dit te voorkomen hebben de ondergetekenden van de bescherming van de titel accountant afgezien en een nieuwe titel ingevoerd, t.w. die van registeraccountant.”

Ten aanzien van het (door mij) gecursiveerde gedeelte van deze overwegingen kan ik de mening van de commissie niet delen. Voorop moet staan,

¹⁾ t.a.p. blz. 5 en 6

dat het publiek beschermd moet worden door verwarring uit te sluiten. Indien men uitgaat van de gedachte dat het publiek in staat is voldoende onderscheid te maken tussen register-accountants en accountants, speelt de titel geen rol. Gaat men echter uit van de gedachte, dat het publiek dit onderscheid niet of onvoldoende zal maken, dan speelt de titel een belangrijke rol.

Hoe kunnen door een verbod om de titel accountant te gebruiken belangen worden geschaad van degenen die zullen blijken niet onder de regeling te vallen?

De onbruikbaarheid van voorraden briefpapier en ander drukwerk meen ik buiten beschouwing te mogen laten. Van belang is slechts de vraag of degenen die zich geen accountant meer zouden mogen noemen *door dat verbod* klanten zullen verliezen en/of zij *door dat verbod* moeilijkheden zullen ondervinden bij het krijgen van nieuwe klanten. Het is mogelijk dat deze accountants klanten zullen verliezen, omdat de klanten tot de ontdekking komen, dat hun accountant niet op het gedachte peil staat, doch ik geloof *niet* dat dit kan voortvloeien uit het niet mogen gebruiken van de titel van accountant. Bij een vrij beroep als het accountantsberoep ontstaan nieuwe relaties veelal uit een aanbeveling van iemand die met de hoedanigheden van de aanbevolen persoon bekend is. Het aanbrengen van een *duidelijk* onderscheid kan daarbij alleen maar zuiverend werken. Een *onduidelijk* onderscheid kan daarentegen veel schade veroorzaken, omdat daardoor de mogelijkheid wordt vergroot, dat ten onrechte aan bepaalde personen een vertrouwen wordt geschonken, dat niet steunt op voldoende bekwaamheid.

Er zijn volgens mij drie redenen waarom bescherming van de titel accountant de voorkeur verdient boven de instelling van de titel register-accountant met vrijlating van de titel accountant

In de eerste plaats is de titel registeraccountant te lang. Lange titels worden in de praktijk meestal afgekort. Zo wordt de assistent-accountant „assistent” genoemd en de candidaat-notaris „candidaat”. Het ligt m.i. wel voor de hand dat in het dagelijks leven als afkorting voor registeraccountant eerder „accountant” dan „register” zal worden gebruikt met het gevolg, dat accountant twee betekenissen krijgt, hetgeen in hoge mate verwarrend werkt.

In de tweede plaats heeft de titel accountant een vertrouwde klank en wel in het bijzonder voor de hoofdfunctie, de controlerende functie. Juist voor deze functie is de titel zo ingeburgerd, dat verandering slechts om zwaarwichtige redenen verantwoord is.

In de derde plaats hebben degenen die zich geen accountant meer zouden mogen noemen de keus uit een groot aantal beter passende benamingen voor hun beroep. Van deze benamingen, welke hun bruikbaarheid reeds hebben bewezen, noem ik slechts: administrateur, boekhouder en de daarvan afgeleide begrippen: administratiekantoor, boekhoudbureau, bureau voor administratie (en controle).

Mijn persoonlijke voorkeur voor de bescherming van de titel accountant spruit ook voort uit het grote misbruik van die titel, waarmee ik zo veelvuldig word geconfronteerd. Onder de zich accountant noemende personen die niet onder de wettelijke regeling zullen vallen zijn er veel die aan het publiek verklaren volwaardige controlearbeid te verrichten, terwijl dit niet het geval is. Deze misleiding van het publiek komt meer voort uit een gebrek aan deskundigheid dan uit boze opzet. Mede als gevolg van deze bewuste of onbewuste misleiding ziet het grootste deel van het publiek dergelijke

accountants als controleur, ook in de gevallen dat van controlearbeid geen sprake is.

Ik moet de verleiding weerstaan hier mijn ervaringen weer te geven ten aanzien van de veelvuldige contacten welke ik ambtshalve met dergelijke accountants heb. Deze ervaringen sterken mij in mijn overtuiging, dat slechts bescherming van de titel accountant een doeltreffend middel is om het publiek te beschermen.

Er is nog een ander facet aan het titulatuurvraagstuk, welk facet tot nu toe weinig of geen aandacht heeft gehad nl. de positie van de assistent-accountant. Bij het Nederlands Instituut van Accountants zijn de rechten en verplichtingen van de assistenten geregeld in het Huishoudelijk Reglement. Dit reglement bepaalt o.m. dat assistenten zich geen accountant mogen noemen, dat zij niet mogen gedogen door anderen als zodanig te worden aangeduid en dat zij niet als accountant mogen optreden, behoudens een hier niet ter zake doende uitzondering. Assistenten die deze verbodsbepalingen overtreden wordt de weg afgesneden om het accountantsdiploma van de vereniging te verkrijgen.

Dergelijke beperkende bepalingen komen echter *niet* voor in het ontwerp van de Algemene Maatregel van Bestuur ter regeling van het accountants-examen. Laat men daarbij het gebruik van de titel accountant vrij, dan zal de situatie ontstaan, dat studerende zich accountant noemen en zelfstandig als accountant optreden. Het is duidelijk, dat de beroepsuitoefening met een dergelijke situatie niet gediend is.

Om misverstand te voorkomen merk ik hierbij op, dat bescherming van de titel accountant niet voldoende is om het ontstaan van de genoemde situatie te voorkomen; de bescherming zal in dit opzicht echter wel remmend werken.

Met het bovenstaande hoop ik te hebben aangetoond, dat het aanbeveling verdient het titulatuurvraagstuk nog eens aan de orde te stellen vóór het tot een behandeling van het wetsontwerp komt.